

UITTREKSEL uit een' Brief van Dr.
J. C. VAN HASSELT aan Profesfor
VAN SWINDEREN.

Ceram (bij Bantam) den 1 Februarij 1823.

Sedert mijne laatste opgave van den 1 December 1822, de Javaansche Amphibien betreffende, waarin derzelver getal tot 117 gebragt werd, is mijne verzameling in deze dierklasse door eene menigte van nieuwe Specien vermeerderd geworden, niettegenstaande ik mij eenigen tijd heb opgehouden in eené landstreek, waar, in uitgebreide velden van suikerriet, deze dieren meer dan elders gevonden worden; 2 genera echter zijn mij uit deze klasse in handen gevallen, die ik elders nog niet had aangetroffen. Beide schijnen zeer zeldzaam te zijn, want slechts een individu heb ik van ieder kunnen magtig worden.

Uit de familie der Ophidiërs ééne *Caecilia*, zoodat thans niet alleen Guiana, hetwelk volgens Cuvier, het eenig zeker vaderland dezer dieren was, maar ook Java ten minste eenen representant van dit geslacht bezit. Het dier leeft in de lage noordelijke streken van Bantam in vochtige moeraslige plaatsen en draagt bij den Maleijer den naam van *Oclur docët*, is volstrekt niet bij hem gevreesd en onderscheidt zich van de meeste overige genera dezer familie daardoor, dat de tong zich nooit buiten den mond vertoont en zelfs bij de opening deszelven niet merkbaar is, zoodat zij zeer gering of volstrekt ontbrekende zijn moet; de tanden staan in meerdere rijen, zijn klein spits en achterwaarts gebogen; de kop is zeer klein en van gelijke dikte met den romp, de oogen ver van elkanderen geplaatst, zeer klein en als onder de huid verborgen; voor de oogen aan den rand der bovenlip, zijn 2 kleine spitse aanhangfels, $\frac{1}{2}$ lijn lang, die het dier bij inspanning oprigt; de anus is bijna aan het einde geplaatst, de staart, dus zeer kort, stomp en aan de punt zeer gevoelig;—schubben, in den frischen toestand ten minste, onzichtbaar, eene gladde visceuse huid, alleen met ringen voorzien, vol-

ko-

komen gelijk aan die der Anneliden en aan de buikzijde onderbroken, of liever aan het voorste deel des lichaams, van weerszijde zich niet bereikend; de kleur is boven olijf-zwart, onder staalblauw, aan de zijden 2 okergele lange strepen, die eigenlijk maar uit vlekken te zamen gezet zijn.

Lengte tot den anus 0,9, 8.

— van den staart 0,0, 2.

Het tweede Genus behoort tot de familie der Sauriers en is een *Septs*, ik heb denzelven nog niet, dan met een blik gezien en kan u dus daaromtrent niets verder melden.

In mijnen laatsten deed ik de belofte, u bij eene volgende gelegenheid, omtrent de door ons verzamelde Mollusken, een algemeene opgave medetedeelen; verwacht echter niet hier eene volkomene Verhandeling van onze geheele Verzameling van Mollusken, maar alleen van die Familien, die meer naauwkeurig door ons zijn onderzocht, waargenomen en afgebeeld geworden.

Van *Sepia Lamarck*, heb ik de drie nieuwe specien, welke door mij gevonden zijn, doen afbeelden, zoo ook 2 *Loligen*, waarvan een door ons gevangen is nabij de eilanden Paulus en Amsterdam, de andere door mij bij Batavia is ontdekt, waar dezelve in grootte hoeveelheid gevangen en door de Chinezen en Javanen gegeten wordt.

In de straat Sunda vonden wij eene kleine *Lolidia Cuv.* die wij den naam *Leuconotus* gegeven hebben; de antennen kan zij niet intrekken en deze dragen geen zwarte punten; de kleur der branchien is lichtbruin en ieder heeft op de inwendige vlakke eene branje streep; deze werktuigen ter ademing staan in 3 scherp afgezonderde rijen; de kleur van den rug is zuiver wit.

Eene *Bulla Lamarck*, leeft in de scheuren der rotfen aan de zuidstranden van Bantam, en blijft bij de ebbe in deze scheuren terug, wordt echter zeldzaam gevonden, is zeer klein, sierlijk gevlekt, verspreidt eenen sterken muskusreuk en kan daarom gevoegelijk den species-naam van *Muscata* ontvangen.

Bij de beroering geven zij geen kleurend vocht van zich, maar trekken zich alleen in de testa terug, om welhaast weer voorttekruijen. De oogen, waarvan

Cuvier geene melding maakt, noch dezelve afbeeldt, zijn even als bij *Aplysia*, de bovenste tentaculen, zijn ook geheel die der *Aplysia* gelijk en dus veel langer dan bij de bekende soorten; de voet is met dien der andere *Bullae* overeenstemmend en volstrekt zonder eenige afwijking.

Van *Limaceën* hebben wij nog niet, als *Parmacillen* Cuv. gevonden en wel 3 specien, welke echter alle in de hoogere streken leven en in de lagere niet schijnen voortte komen.

Java levert derhalve 3 specien tot de enkele *P. Olivieri*, welke volgens Cuvier in Mesopotamie gevonden wordt; zij hebben van ons de namen: *punctata*, *taeniata* en *reticulata* ontvangen. Alle hebben eene scheur in de bekleedfels, welke boven de kleine testa bedekken; deze scheur is gewoonlijk zeer eng gesloten, kan echter naar den wil des diers, zeer wijd zich openen, waardoor de testa geheel ten voorschijn treedt. Hoewel geen *Limax* Lamarck tot dus verre door ons is ontdekt geworden, zoo bezitten wij toch een dier, hetwelk dit genus zeer nabij komt en eigenlijk alleen daardoor van hetzelfde afwijkt, dat de mantel niet alleen het achterste gedeelte van het ligchaam bedekt, maar over het geheele dier zich uitbreidt; als eigen genus derhalve, is hetzelfde door ons opgesteld, onder den naam *Meghimatium* (van *μάτριον* mantel). De mantel is zuiver wit, zelden geelachtig, met zwarte lange strepen, waarom wij den species-naam *Striatum* gekozen hebben. Even als de *Parmacillen* wordt dit dier in de oorspronkelijke bosschen der hoogere regionen gevonden.

Van *Helix* Brug. en Lam. bezitten wij 10 specien van het ander genus *Caracalla* 3, alle op het nauwkeurigst afgebeeld.

Wij hebben een genus opgesteld, de *Helices* en *Vitri-*
nen, zeer nabij komend, alleen in vorm der testa van dezelve eenigzins afwijkende; wij hebben hetzelfde den genusnaam *Platycloster* gegeven en onder den speciesnaam *Corneus* afgebeeld.

Van *Balinus* Lamarck, kennen wij niet meer dan 4 specien, waarvan slechts een ons voorkomt bekend te zijn; de *B. perversus* Lamarck Martin 110 T. 929. De overige, de *Couagga* Mihi, de *Zebra* en *Micro-*

soma Nobis, waren onbekend; van deze 3 nieuwe specien zijn afbeeldingen vervaardigd.

Drie kleine Conchylien, waarvan de vorm der testa eenigzins overeenkomt met die der *Trochen* en het dier met de *Helices* overeenstemt, hebben wij te zamengevoegd onder den genusnaam *Geotrochus*.

De 3 specien *obtusus*, *turriculatus* en *zonatus*, Nob. leven in de hooge wouden en de *obtusus* zelfs vonden wij nabij den top van den Pangerango, meer dan 9000 voeten boven de oppervlakte der zee.

(Het Vervolg hierna.)

P R O G R A M M A

VAN DE MAATSCHAPPIJ

TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN

(Vervolg en Slot van bladz. 219.)

Vervolgens werden door de Vergadering drie nieuwe Prijsstoffen gekozen, waardoor, met degene, welke, volgens de Wetten der Maatschappij, en het advijs van Hoofdbestuurders, andermaal moeten worden opgegeven, de lijst der Prijsvragen, om te beantwoorden vóór den eersten December, 1824, is als volgt:

No. 1. „ Levensschetsen van Nederlandsche Mannen en
 „ Vrouwen, bepaaldelijk zoodanige belangrijke personen
 „ bevattende, welke in de Zuidelijke Provinciën des Koninkrijks geboren zijn, of den meesten tijd huns levens
 „ aldaar hebben gewoond.

De Maatschappij verlangt de behandeling van dit onderwerp in denzelfden smaak te zien, als de door haar uitgegevene *Levensschetsen van Vaderlandsche Mannen en Vrouwen*, dewijl de bedoeling is, om, daar laatsgemelde zich, met uitzondering van eene enkele schets, alleen tot Noord-Nederlanders bepalen, door het verkrijgen der gevraagde verzameling, insgelijks voor twee Stukjes toereikend, een geheel voor het geheele Koninkrijk te bezitten.

De gewone gouden Medaille

No 2. „ Eene Geschiedenis der Zuidelijke Provinciën, des Koninkrijks, mitsgaders van die gedeelten deszelven, welke, ten gevolge van het Vredes-Traktaat van Parijs, op den 21sten November, 1815, gesloten, aan het Koninkrijk der Nederlanden zijn afgestaan, en, met de voorma-